

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

КОМАНДНА ВЗАЄМОДІЯ В ІНКЛЮЗИВНІЙ ОСВІТІ

1. Основна інформація про дисципліну

Тип дисципліни: вибіркова   Форма контролю: залік

Освітній ступінь: бакалавр

Для спеціальності: 016 Спеціальна освіта (Логопедія)

Обмеження для вибору: відсутні

Кількість кредитів (годин): 4 (120 год.): денна форма: 28 - лекції; 20 - практичні; 72 - самостійна робота); заочна форма: 6 - лекції; 6 - практичні; 108 - самостійна робота)

Мова викладання: українська

Презентаційні матеріали:

<https://drive.google.com/drive/folders/1nVivWYFjU5M3VWjRFq3Oy996yq3ia91L?usp=sharing>

2. Інформація про викладача

ПІБ: Каплієнко Анастасія Іванівна

Науковий ступінь, вчене звання, посада: кандидат педагогічних наук, викладач

Кафедра: загальної педагогіки і спеціальної освіти

Робочій e-mail: kaplienko2020@idguonline.net

Години консультацій на кафедрі: середа, 13.30-14.30

3. Цілі дисципліни та результати навчання

Предмет дисципліни - це методи та форми організації педагогічної взаємодії фахівця спеціальної освіти з усією командою психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Мета дисципліни розкриття теоретичних основ організації психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами; ознайомлення майбутніх фахівців спеціальної освіти, у т.ч. учителів-логопедів, з їхніми функціями в умовах інклюзивного освітнього середовища; методологічними підходами до організації співпраці з командною психолого-педагогічного супроводу дитини, з батьками дитини.

Результати навчання Здобувачі, які опанують змістом навчальної дисципліни «Інноваційні технології в логопедії» **зрозуміють**:

- характеристики інклюзивного освітнього середовища;
- завдання, склад, функції команди психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами;
- особливості роботи вчителя-логопеда в умовах інклюзії; сутність партнерської взаємодії; новітні технології співпраці з родиною.

У процесі вивчення курсу здобувачі можуть оволодіти такими **вміннями й навичками**:

- організовувати оптимальну взаємодію з командою психолого-педагогічного супроводу дитини;
- здійснювати ефективну міжособистісну взаємодію;
- працювати в групі; створювати позитивний мікроклімат у команді;
- розпізнавати виховний потенціал сучасної родини; визначати педагогічний сенс взаємодії закладу інклюзивної освіти з родиною;
- застосовувати принципи особистісно-орієнтованої педагогіки;

- встановлювати із родиною партнерські стосунки.
- вирішувати складні педагогічні ситуації у команді;
- налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, партнерство;
- попереджати та розв'язувати конфлікти.

4. Зміст дисципліни

Тема № 1. Інклюзивне освітнє середовище як простір для командної взаємодії (Інклюзія в освіті: законодавство України у сфері інклюзивної освіти. Міжнародний досвід забезпечення додаткового супроводу дітей з особливими освітніми потребами).

Тема № 2. Підтримка дітей з ООП в інклюзивному закладі освіти. (Підходи до надання додаткової підтримки. Командна взаємодія в інклюзивному освітньому середовищі).

Тема № 3. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного навчання (Поняття «команда». Проблема командотворення в параметрах психологічних і педагогічних досліджень. Ознаки команди. Ціннісний зміст командних ролей. Рольова компетентність особистості вчителя-логопеда).

Тема № 4. Команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (Поняття «психолого-педагогічного супроводу». Завдання, склад команди психолого-педагогічного супроводу. Організація роботи команди психолого-педагогічного супроводу. Принципи роботи команди психолого-педагогічного супроводу).

Тема № 5. Функції членів команди психолого-педагогічного супроводу дитини з мовленнєвими порушеннями (Функції адміністрації закладу інклюзивної освіти, вчителів, практичного психолога, соціального педагога, вчителя-дефектолога, вчителя-реабілітолога, асистента вчителя, медичного працівника, батьків та ін.).

Тема № 6. Компетентності командної взаємодії. (Вимоги до сучасного фахівця спеціальної освіти. Професіограма фахівця-логопеда. Компетентності командної взаємодії).

Тема № 7. Менеджмент командотворення в умовах інклюзії. (Роль керівників навчальних закладів у створенні інклюзивного освітнього середовища).

Тема № 8. Роль учителя-логопеда в команді психолого-педагогічного супроводу (Функції вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому середовищі. Роль учителя-логопеда в соціалізації дитини-логопата).

Тема № 9. Взаємодія вчителя-логопеда з іншими фахівцями команди супроводу (Взаємодія вчителя-логопеда і психолога у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями)

Тема № 10. Інклюзивно-ресурсний центр як суб'єкт партнерської взаємодії в системі інклюзивної освіти. (Інклюзивно-ресурсний центр: нормативно-правова база, функції, завдання, штат, принципи роботи. Організація проведення комплексної оцінки. Взаємодія команди психолого-педагогічного супроводу та інклюзивно-ресурсного центру).

Тема № 11. Командна взаємодія в реалізації індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами. (Індивідуальна програма розвитку. Індивідуальна освітня траєкторія. Налагодження продуктивної професійно-корекційної та навчально-реабілітаційної взаємодії в інтересах дитини-логопата).

Тема № 12. Подолання міжособистісних конфліктів. (Поняття конфлікту. Причини виникнення конфлікту. Його природа, шляхи вирішення. Співпраця у розв'язанні складних педагогічних ситуацій).

Тема № 13. Співпраця вчителя-логопеда з батьками дитини з тяжкими порушеннями мовлення (Форми та методи роботи з родиною дитини з особливими освітніми потребами. Консультативна допомога вчителя-логопеда батьками дитини з мовленнєвими порушеннями).

Тема № 14. Соціальне партнерство в інклюзивній освіті. (Поняття партнерства. Партнерство з батьками. Пошук незалежних партнерів і провайдерів допомоги в інклюзивній освіті. Громадські організації, благодійні фонди – методи співпраці).

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять. Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських/практичних заняттях. Студенти мають бути оцінені не менше ніж з 70% практичних занять (у випадку, якщо студент не був оцінений на занятті, він має право виконати індивідуальне завдання). Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському/практичному занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використовував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність Здобувачі вищої освіти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Кодексу академічної доброчесності в ІДГУ». Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи чи іспиту є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту. При підготовці до практичних занять забороняється використання технологій ШІ.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ»

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
51-100	зараховано
1-50	не зараховано

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма проміжного контролю Модульна контрольна робота проводиться у формі тестових завдань, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння знаннями з

теоретичних основ курсу, а також вміння комплексно застосовувати ці знання у процесі розробки логопедичних занять.

Форма підсумкового контролю Залік.

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Підготовка дидактичного матеріалу	5
Конспект першоджерел	5
Підготовка реферату	10

Критеріями оцінювання *дидактичного матеріалу (вправ тощо)* є вміння студента доцільно добирати дидактичний матеріал відповідно до поставленої мети.

Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу.

Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи (дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1
2.	Складання плану реферату	1
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	3
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	2
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	1
Разом		10

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи Модульна контрольна робота складається з 30 тестових питань. За кожен вірну відповідь – 1 бал. Тож модульна контрольна робота оцінюється від «0» до «30».

Таблиця переведення балів за виконання модульної контрольної роботи

Кількість балів	Оцінка за національною шкалою	
27-30	5	відмінно
23-26	4	добре
16-22	3	задовільно
0-15	2	незадовільно

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Гаяш О. Готовність майбутніх фахівців спеціальної освіти до командної взаємодії як виду партнерських відносин в умовах інклюзивної освіти // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Сер. Педагогіка. Тернопіль : Гельветика, 2023. № 2. С. 91-96. DOI : <https://doi.org/10.32782/2415-3605.23.2.12>

2. Горбунова В.В. Психологія командоутворення: Ціннісно-рольовий підхід до формування та розвитку команд: монографія. Житомир : ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 380 с. URL : https://er.ucu.edu.ua/bitstream/handle/1/1044/Horbunova_Psykholohiia%20komandotvorennia%20Tsinnisno.pdf?sequence=3&isAllowed=y
3. Дмітрієва І. В. Командна взаємодія фахівців у процесі індивідуального супроводу дитини в умовах інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2016. Вип. 7. URL : <https://aqce.com.ua/vypusk-7-t-1-t-2/dmitrijeva-iv-komandna-vzajemodija-fahivciv-u-procesi-individualnogo-suprovodu-ditini-v-umovah-inkluzivnogo-navchannja.html>
4. Каплієнко А. І. Командна робота в умовах інклюзії: термінологічний аспект. *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica: der Sammlung wissenschaftlicher Arbeiten «ΛΟΓΟΣ» zu den Materialien der internationalen wissenschaftlich-praktischen Konferenz (B. 4), 5. Juni, 2020. Stuttgart, Deutschland:Europäische Wissenschaftsplattform. С. 55-56.*
5. Каплієнко А. І. Особливості професійної діяльності вчителя-логопеда в інклюзивному освітньому середовищі. *Розвиток соціальної роботи та спеціальної освіти: реалії, досвід, перспективи*: Матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. науковців, аспірантів, педагогів, стейкхолдерів та студентів. Умань, 11-12 грудня. 2019. Умань, 2019. С. 54-56.
6. Каплієнко А. І. Проблемні аспекти впровадження інклюзивної освіти в Україні. *Modernization of the educational system: world trends and national peculiarities: Conference proceedings, February 21th, 2020. Kaunas: Izdevnieciba «Baltija Publishing». С. 108-110.*
7. Каплієнко А. І. Соціальне партнерство і командний підхід в інклюзивній освіті. *Public communication in science: philosophical, cultural, political, economic and IT context: Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ» with Proceedings of the International Scientific and Practical Conference (Vol. 4), May 15, 2020. Houston, USA:European Scientific Platform. С. 102-104.*
8. Каплієнко А. І. Соціальний запит до рівня професійної компетентності сучасного вчителя-логопеда. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2020. Вип. 1 (97). С. 57–64.
9. Каплієнко А. І. Теоретичні основи моделі формування готовності майбутніх учителів-логопедів до роботи в умовах інклюзії. *Актуальні проблеми корекційної освіти*. 2020. Вип.15. С.78–90. URL : <https://aqce.com.ua/vipusk-n15-2020/kaplijenko-ai-teoretichni-zasadi-modeli-formuvannja-gotovnosti.html>
10. Каплієнко А.І., Супрун Д.М., Супрун М.О. Духовні цінності командної взаємодії в інклюзивній освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2023. 59. С. 78-81. <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/59/15.pdf>
11. Кічук Н. В. Проблема здатності майбутнього фахівця до взаємодії з батьками як виду партнерських відносин в інклюзивній освіті. *Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: акмеологічні засади, сучасні реалії*. Ізмаїл. 2019. С. 60-64.
12. Коломоєць Т. Г. Взаємодія фахівців і батьків дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2019. Вип.14. URL : <https://aqce.com.ua/vipusk-n14-2019/kolomojec-tg-vzajemodija-fahivciv-i-batkiv-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami.html>
13. Косовська А.О. Теоретичні аспекти системи командної взаємодії фахівців у навчанні дітей з особливими освітніми потребами. Вип. 16, Т. 2. 2020. <https://aqce.com.ua/vipusk-n16-tom-22020/kosovska-ao-teoretichni-aspekti-sistemi-komandnoi-vzajemodii-fahivciv-u-navchanni-ditej-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami.html>
14. Ленів З. П. Когнітивно-компетентнісний компонент готовності асистентів учителів до реалізації командної взаємодії в умовах інклюзії. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2019. Вип.13. С. 116. URL : <https://aqce.com.ua/vipusk-13/leniv-zp-kognitivno-kompetentisnij-komponent-gotovnosti-asistentiv.html>
15. Положення про інклюзивно-ресурсний центр: постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2017 № 545 (із змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF>

16. Примірне положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки від 08.06.2018 №609. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text>

17. Про доступність дітей з особливими потребами до опорних навчальних закладів: лист Міністерства освіти і науки України від 09.06.2016 р. №1/9-293. URL : <https://base.kristti.com.ua/?p=542>

18. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. №2145-VIII : веб-сайт. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

19. Скрипник Т.В. Специфіка реалізації міждисциплінарного командного супроводу в інклюзивному освітньому середовищі України. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2019. Вип.14. URL : <https://aqce.com.ua/vipusk-n14-2019/specifika-realizacii-mizhdisciplinarnogo-komandnogo-suprovodu.html>

Затверджено на засіданні кафедри загальної педагогіки і спеціальної освіти
(протокол №9 від 09.02.2024 р.)